

Lønnsfastsettelse for dommere – Ordninger og alternativer

Arbeidsrettsforum – faglunsj 24.11.2020
Stein Evju

NOU 2017: 8 *Særdomstoler på nye områder?*

Vurdering av nye domstolsordninger for foreldretvister,
barnevernsaker og utlendingssaker
[«Graver-utvalget»]

Domstolkommisjonen av 2017:

NOU 2019: 17 *Domstolstruktur*

NOU 2020: 11 *Den tredje statsmakt*
Domstolene i endring

Domstolkommisjonen av 1996

NOU 1999: 19 *Domstolene i samfunnet*

Administrativ styring av domstolene. Utnevelser, sidegjøremål,
disiplinærtiltak. Midlertidige dommere
[«Smith-kommisjonen»]

NOU 2020: 11 *Den tredje statsmakt — Domstolene i endring*

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-11/id2766587/>

Digitale vedlegg:

[Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter \(NIM\): Menneskerettslige rammer for domstolenes uavhengighet](#) (2,7 MB)

[Øystein Bjerva: Jordskifterettens saksbehandlingsregler – forslag til forenkling og økt fokus på effektivitet](#) (2,4 MB)

[Magne Reiten: Oppgaver inn i og ut av jordskifteretten](#) (1 MB)

[DFØ-rapport 2020:5: Et godt råd? Evaluering av Innstillingsrådet for dommere](#) (759,7 kB)

[Irene Hagen: Kartlegging av regler for føring av muntlig dokumentbevis for retten i europeiske land](#) (455,8 kB)

[Gjermund Aasbrenn: Undersøkelse av tilkjente sakskostnader i lagmannsrettene og Høyesterett](#) (566,3 kB)

[Ragna Aarli og Arne Krokan: Den digitale dommer](#) (253,1 kB)

[Stein Evju: Lønnsfastsettelse for dommere – Ordninger og alternativer](#) (1,5 MB)

[Arne Krokan: Digital transformasjon av domstolene](#) (1 MB)

[Domstolkommisjonens vedlegg](#) (2 MB)

Lønnsfastsettelse for dommere – Ordninger og alternativer

«Mandatet»: Gjøre rede for de gjeldende ordninger
Drøfte alternative modeller

*Avgrensninger: Høyesterett
(Arbeidsretten)*

Temafeltet: Ordningene for de øvrige embetsdommere
– særlig tingretts og lagmannsrettsdommere
– men også jordskiftedommere
(fra 2004)

Lønn $\approx$ lønns- og arbeidsvilkår

Noen utgangspunkter

Dommeres arbeidsforhold reguleres av
Grunnloven og domstolloven

Men dommere – som andre embetsmenn – er også arbeidstagere
– deres arbeidsforhold reguleres også av alminnelig arbeidsrettslig lovgivning
(vidt forstått)
så som
statsansatteloven, og
arbeidsmiljøloven
– med unntak for endel bestemmelser i aml. kap. 14, 15 og 17
men (blant annet) *ikke* for §§ 14-5 flg. om «skriftlig arbeidsavtale»

Kort om Høyesterett

Ikke omfattet av tariffavtale (hovedtariffavtalene)

Fastsettelse av Stortinget

etter innstilling fra Presidentskapet

Uformell dialog mellom Høyesterett og Presidentskapet

Fravær (tilsynelatende) av nærmere avtaleregulering

– også av «skriftlig arbeidsavtale»

Noen enkle refleksjoner

Andre embetsdommere

Administrativ bakgrunn –

Domstoladministrasjonen (etablert 2002)

Tingretts- og lagmannsrettsdommere – fra Justisdept. 2002

Jordskiftedommere – fra Landbruks- og matdept. 2006

Finansiering – budsjettprosess DA – Justisdepartementet

(NOU 2020: 11 kap. 16)

Lønns- og arbeidsvilkår: «det departement statens lønnssaker hører under»

men

to helt ulike ordninger

Tingretts- og lagmannsrettsdommere

En bakgrunnshistorie – og

en særegen ordning
med «1999-avtalen»
– en «hybrid»

PROTOKOLL

År 1999, den 4. oktober ble det holdt møte mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag om å **unnta dommerstillingene under lønnsplan 08.000 fra hovedtariffavtalen i staten.**

Til stede:

For Arbeids- og administrasjonsdepartementet: ...

For LO Stat: ...

For Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Stat: ...

For Akademikerne: ...

For Akademikernes Fellesorganisasjon: ...

For Norsk Lærerlag: ...

Statens personaldirektør Per Engebretsen ledet møtet.

Partene drøftet nærmere lønns- og arbeidsvilkår for dommerne i herreds- og byrettene og lagmannsrettene i forhold til eksisterende lønns- og forhandlings-system, og ble enige om å ta dommerstillingene under lønnsplan 08.000 ut av hovedtariffavtalens virkeområde med virkning fra 01.10.1999. **Dommere omfattes heretter ikke av hovedtariffavtalen i staten eller av statens særavtaler.** Enkelte bestemmelser i disse tariffavtalene vil likevel få anvendelse for dommere der dette er fastsatt særskilt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Dommernes lønn fastsettes av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil vurdere dommernes fremtidige lønnsutvikling mot lønnsutviklingen for høyesterettsdommerne og ledere i statens lederlønns-system.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet utarbeider standardavtale om de lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde for dommere ved herreds- og byrettene og lagmannsrettene. Justis- og politidepartementet inngår individuell arbeidsavtale med den enkelte dommer.

Partene er enige om at spørsmålet om dommernes adgang til å inneha **bistillinger, bierverv, styreerverv eller andre lønnede oppdrag** skal følge hovedtariffavtalens pkt. 1.1.4 og skal endres i samsvar med eventuelle endringer som kommer som en følge av utredningen om Domstolene i samfunnet (NOU 1999: 19).

Partene er enige om at dommerne skal gis fortsatt rett til **avtalefestet pensjon** på de samme vilkår som er avtalt i hovedtariffavtalen i staten pkt 4.2.

Dersom partene blir enige om det, kan dommerstillingene føres tilbake staten.

Avtalen gjøres gjeldende fra 1. oktober 1999.

Hovedelementene

Den alminnelige tariffavtaleregulering i staten gjelder ikke; derimot

Ensidig lønnsfastsettelse av dept.

– med en vag reguleringsklausul

Ensidig fastsettelse av andre lønns- og arbeidsvilkår

pr. en «standardavtale»

Generell avtaleregulering (= tariffavtale)
ad sidegjøremål, og
om rett til AFP

PROTOKOLL

År 1999, den 4. oktober ble det holdt møte mellom Arbeids- og administrasjonsdepartementet og hovedsammenslutningene/Norsk Lærerlag om å **unnta dommerstillingene under lønnsplan 08.000 fra hovedtariffavtalen i staten.**

Til stede:

For Arbeids- og administrasjonsdepartementet: ...

For LO Stat: ...

For Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund - Stat: ...

For Akademikerne: ...

For Akademikernes Fellesorganisasjon: ...

For Norsk Lærerlag: ...

Statens personaldirektør Per Engebretsen ledet møtet.

Partene drøftet nærmere lønns- og arbeidsvilkår for dommerne i herreds- og byrettene og lagmannsrettene i forhold til eksisterende lønns- og forhandlings-system, og ble enige om å ta dommerstillingene under lønnsplan 08.000 ut av hovedtariffavtalens virkeområde med virkning fra 01.10.1999. **Dommere omfattes heretter ikke av hovedtariffavtalen i staten eller av statens særavtaler.** Enkelte bestemmelser i disse tariffavtalene vil likevel få anvendelse for dommere der dette er fastsatt særskilt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Dommernes lønn fastsettes av Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Arbeids- og administrasjonsdepartementet vil vurdere dommernes fremtidige lønnsutvikling mot lønnsutviklingen for høyesterettsdommerne og ledere i statens lederlønns-system.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet utarbeider standardavtale om de lønns- og arbeidsvilkår som skal gjelde for dommere ved herreds- og byrettene og lagmannsrettene. Justis- og politidepartementet inngår individuell arbeidsavtale med den enkelte dommer.

Partene er enige om at spørsmålet om dommernes adgang til å inneha **bistillinger, bierverv, styreerverv eller andre lønnede oppdrag** skal følge hovedtariffavtalens pkt. 1.1.4 og skal endres i samsvar med eventuelle endringer som kommer som en følge av utredningen om Domstolene i samfunnet (NOU 1999: 19).

Partene er enige om at dommerne skal gis fortsatt rett til **avtalefestet pensjon** på de samme vilkår som er avtalt i hovedtariffavtalen i staten pkt 4.2.

Dersom partene blir enige om det, kan dommerstillingene føres tilbake staten.

Avtalen gjøres gjeldende fra 1. oktober 1999.

Ensidig fastsettelse av lønn og andre arbeidsvilkår innebærer

Ingen forhandlingsrett for dommernes fagforening(er)

- ikke med Domstoladministrasjonen
- ikke med departementet

Ingen forhandlingsrett for Domstolsadministrasjonen med departementet

Prosessene

Fastsettelse av standardavtaler – og dermed individuelle arbeidsavtaler –
i praksis

- og konsekvenser

Lønnssystemet

– et «kategorilønnssystem»

Tingretten:

T0 - Tingrettsdommer

T1 - Domstolleder (1 - 9,9 årsverk)

T1 A - Avd.leder/nestleder (1 - 9,9 årsverk)

T2 - Domstolleder (10 - 24,9 årsverk)

T2 A - Avd.leder/nestleder (10 - 24,9 årsverk)

T3 - Domstolleder (25 - 49,9 årsverk)

T3 A - Avd.leder/nestleder (25 - 49,9 årsverk)

T4 - Domstolleder (50 - 99,9 årsverk)

T5 - Domstolleder (> 100 årsverk eller mer)

Domstolledere som:

- leder flere tingretter (felles ledelse)
- leder sammenslåtte domstoler med flere bemannede rettssteder

Lagmannsretten:

L0 - Lagdommer

J0 - Jordskiftelagdommer

L1 - Lagmann

L2 - Lagmann /avd.leder / "ene-lagmann"

L3 - Førstelagmann

L4 - Førstelagmann (50 - 99,9 årsverk)

L5 - Førstelagmann (> 100 årsverk eller mer)

Differanser

T0 – T5	37,1 %	440 000 kr
L0 – L5	35,6 %	443 000 kr
T0 – L0	5,1 %	60 000 kr
T5 – L5	3,9 %	63 000 kr

Jordskiftedommerne

- **er** omfattet av hovedtariffavtalen(e) m.v.
- praktisk talt alle i Tekna – Akademikerne

Fra 2018: Rent lokal lønnsdannelse etter HTA for Akademikerne

Konsekvens: Dommerne forhandler lokalt med DA, *sammen med* samtlige andre Akademikerne-grupper i DAs område

Lønnsdifferanser til «almendommerne»

Lønnsplan 08.160

0455 Jordskiftedommer	Kode 0455 – T0	312 400 kr	35,8 %
1467 Jordskifterettsleder	Kode 1467 (1) – T1	363 000 kr	38,6 %
Forhandlingsbasert skille mellom Jordskifterettsleder (1 – 9,9 årsverk) Jordskifterettsleder (10 årsverk eller mer)	Kode 1467 (2) – T2	401 000 kr	40,8 %

Alternative løsninger

Grunnleggende hensyn:

Domstolenes uavhengighet (Grl. § 95 (2); MR-konvensjoner m.v.)

Stortingets bevilgningsmyndighet (Grl. § 75, d)

Dilemmaer i dagens system(er)

Grunnleggende premisser:

1999-avtalen bringes til opphør

Ikke aktuelt å føre «almendommerne» tilbake til de alminnelige HTAer

Kan det finnes felles ordninger for «almendommerne» og jordskiftedommerne?

1999-avtalen som tariffavtale – opphørsspørsmål

Avtalen er – definatorisk – en hovedtariffavtale (tjtv. § 11)

Enighet eller interesseløst

– men hvem er part(er) på arbeidstagersiden?

Løsningsveier ved interesseløst:

Forhandlinger – meglings

Ikke streikerett for embetsmenn – tvungen voldgift etter tjtv. § 26 a

– men hva da – eller så?

Alternativer – I

Lønnsfastsettelse av Stortinget

Modell 1: Pendant til ordningen for Høyesterett

Modell 2: Uavhengig lønnskommisjon som gir innstilling

à la ordningen for fastsettelse av lønn til stortingsrepresentanter og regjeringen

Felles problemstillinger

Ikke bare lønn, men også andre arbeidsvilkår

Hvem skal kunne opptre for dommerne?

Skal arbeidsgiversiden delta – i så fall hvem?

Ordning av prosessen

Alternativer – II

Tariffavtaleregulering

Forutsetningsvis – særskilte forhandlinger og avtaler for dommere

– tingretts- og lagmannsrettsdommere; skal jordskiftedommere inkluderes?

Lønns- og andre arbeidsvilkår kan da håndteres under ett

Problemstillinger

Til hvilken myndighet på statens side skal krav om forhandlinger fremmes?

Hvem skal kunne opptre for dommerne?

Akademikerne (forholdet til Tekna), Dommerforeningen, andre?

Ordning av prosessen – som etter tjtl. ellers (?)

Utfordringer – men overkommelige: Tilpasninger/endringer i tjtl.s regler

